

Edinburgh in cijfers

0

£ kost de toegang tot het Nationaal Museum en de National Gallery.

1

koning telt het Verenigd Koninkrijk - *Long live King Charles III!*

3

bruggen overspannen de Firth of Forth - de imposante spoorbrug is zelfs Werelderfgoed.

3,5

% van de mensen in Edinburgh is officieel werkloos (2022).

19

bogen dragen Edinburghs meest verscholen brug, de South Bridge.

23

zaken heeft Ian Rankins humoristische inspecteur en antiheld Rebus al opgelost in Edinburgh.

40

% alcohol heeft een Schotse single malt whisky minimaal.

74,4

% van de Edinburghers stemde er in 2016 voor om in de Europese Unie te blijven.

129

afgevaardigden zitten er in het Scottish Parliament.

200

kg - bijna - woog een kogel van het middeleeuwse monsterkanon Mons Meg.

251

m hoog is de hoogste heuvel van Edinburgh: Arthur's Seat.

264

km² meet het stadsoppervlak.

287

heel smalle treden voeren omhoog naar het Scott Monument.

35.000

studenten staan ingeschreven aan de University of Edinburgh, de grootste universiteit van de stad.

67.144

toeschouwers passen in het Murrayfield Stadium.

527.000

inwoners telt Edinburgh, ongeveer 100.000 minder dan Glasgow, de grootste stad van Schotland.

1.600.000

buitenlandse gasten bezoeken elk jaar de Schotse hoofdstad.

2.200.000

tickets werden in 2022 alleen al voor het Fringe Festival verkocht - *Edinburgh is back!*

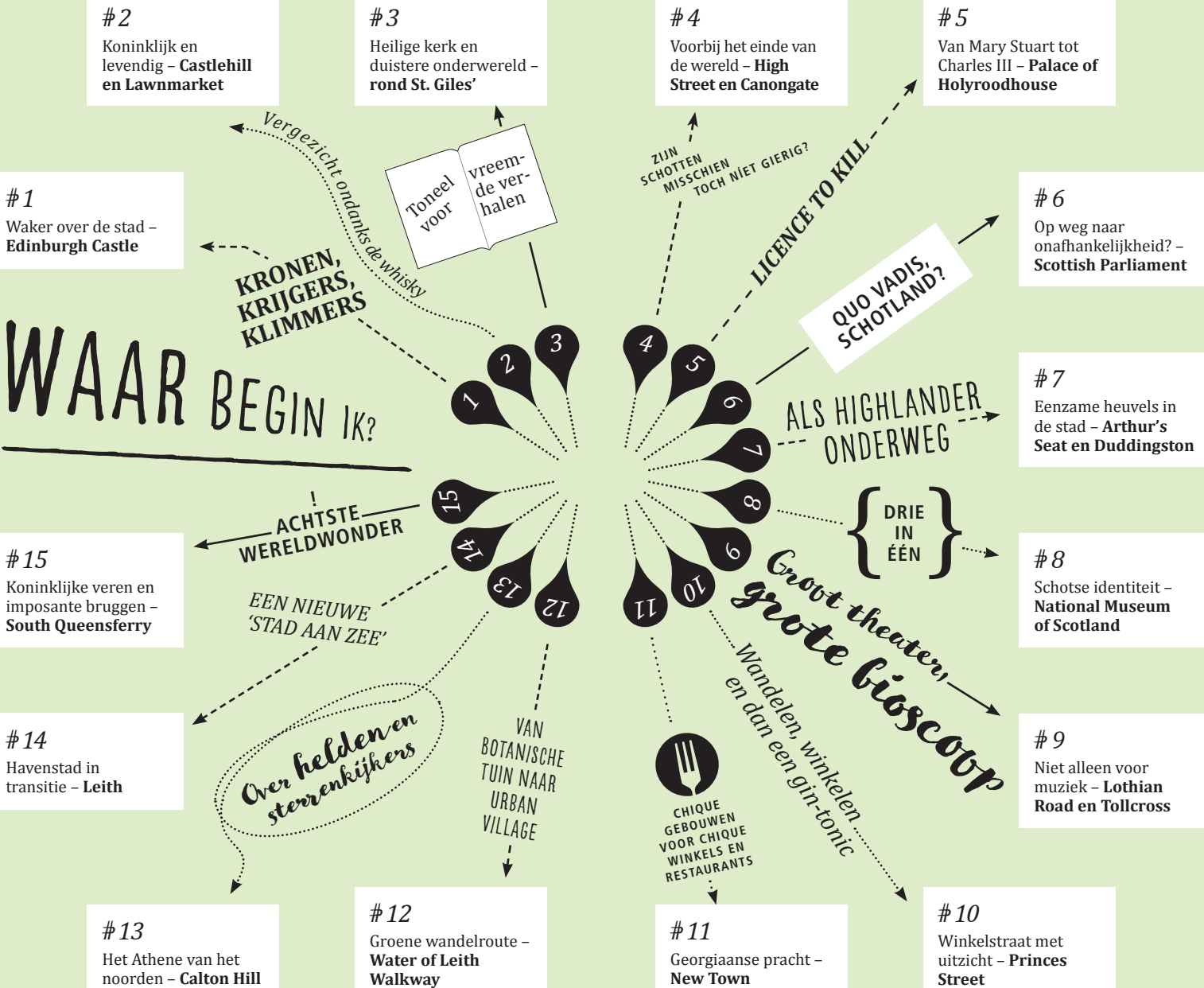
6.500.000

bouten zijn er gebruikt bij de bouw van de Forth Bridge, die nu op de UNESCO Werelderfgoedlijst staat.

14
jaar waakte de hond Greyfriars Bobby bij het graf van zijn baasje.

Het kompas van Edinburgh

15 manieren om je onder te dompelen in de stad

#5 Palace of Holyroodhouse

INFO EN OPENINGSTIJDEN

Palace of Holyroodhouse 1: Abbey Strand, rct.uk, apr.-okt. do.-ma. 9.30-16.30 (laatste toegang), nov.-mrt.

do.-ma. 9.30-15.15 uur (laatste toegang), £17,50/18,50, 5-17 jaar £10, inclusief audioguide.

Queen's Gallery 3: Horse Wynd/hoek Abbey Strand, rct.uk, apr.-okt. do.-ma. 9.30-17 (laatste toegang), nov.-mrt. do.-ma. 9.30-15.30 uur (laatste toegang), £8,50, 5-17 jaar £4,50, inclusief audioguide.

ETEN EN DRINKEN

In de voormalige stallen bij de entree van het paleis bevindt zich het gratis toegankelijke **Café at the Palace 1** (zelfde openingstijden als het paleis), waar je terecht kunt voor koffie, thee en een tussendoortje.

Uitneembare kaart 2, K 4 | Bus 6, 35 Scottish Parliament

Zelfs enkele lampen bij het Palace of Holyroodhouse dragen een kroon. Als de vlag boven het paleis wappert, is koning Charles zelf aanwezig

Darnley was daarentegen jaloers, sluw en opvliegend. Bovendien zou hij vanwege zijn adellijke komaf zelf ambities voor de troon hebben gehad. De details zijn onbekend, maar vaststaat dat Darnley en enkele getrouwen op 9 maart 1566 de privévertrekken van de koningin binnendrongen en Rizzio in het bijzijn van de hoogzwangere Mary neerstaken.

Darnleys jaloezie leidde tot zijn ondergang, want Mary liet hem uit de weg ruimen en trouwde met een ander. Maar ook zij moest vervolgens plaatsmaken: de Schotse adel zette haar af en kroonde de baby van Mary en Darnley, Jacobus VI, tot koning. Deze Jacobus zou na de dood van de Engelse koningin Elizabeth I ook de Engelse troon bestijgen – de weg naar de oprichting van het Verenigd Koninkrijk was vrij.

→ OM DE HOEK

Bij Horse Wynd, waar zich de bezoekersingang van het paleis bevindt, is ook de **Queen's Gallery 3** ondergebracht. Hier zijn geregeld interessante exposities te bekijken, die meestal putten uit de omvangrijke koninklijke kunstcollectie. Mogelijk wordt de naam gewijzigd nu Charles koning is geworden.

Op weg naar onafhankelijkheid? – Scottish Parliament

6

In een gewaagd futuristisch gebouw van de Catalaanse architect Enric Miralles vergadert sinds 2004 het Schotse regionale parlement, dat veel Schotse belangen zelfstandig regelt. Na het referendum van 2014 is het duidelijk dat de Schotten voorlopig afzien van volledige onafhankelijkheid, maar het verlangen naar meer zelfstandigheid leeft voort.

Schotland heeft 292 jaar lang geen eigen parlement gehad, terwijl het land eeuwenlang een zelfstandig koninkrijk is geweest. In ontelbare veldslagen hadden de Schotten hun onafhankelijkheid tegenover hun grote buur Engeland

Het zilvergrijze beton en de apart vormgegeven vensters van het nieuwe Schotse parlamentsgebouw vormen een scherp contrast met het Palace ertegenover

Literair sporenonderzoek

Edinburgh ademt en adreert literatuur, die vaak de duistere kant van de mens als thema heeft. In 2004 was Edinburgh de eerste door de UNESCO uitgeroepen 'stad van de literatuur'. Schrijvers als Walter Scott, Robert Louis Stevenson, Ian Rankin en J.K. Rowling rechtvaardigen dat eerbetoen.

Literaire klassiekers

The Writers' Museum 📖 kaart 2, H 5 Dit kleine museum in het historische Lady Stair's House (1622) is helemaal gewijd aan de aartsvaders van de Schotse literatuur: Robert Burns, Walter Scott en Robert Louis Stevenson.

Robert Burns (1759-1796) introduceerde met zijn gedichten het Schotse dialect in de literatuur, toen het *lowland Scots* in hogere kringen nog werd afgedaan als 'taal van de boeren'. Werken als *My heart is not here, my heart is in the Highlands* en *My love is like a red, red rose* zijn ware klassiekers geworden. Zijn *Auld lang syne* luidt in Angelsaksische landen van oudsher het nieuwe jaar in.

Walter Scott (1771-1832) kon voortborduren op het succes van Burns. Met zijn historische romans schiep hij een heel nieuw literair genre. Hij dichtte de Schotten een nobel Highlandverleden toe en zwengelde zo het toerisme aan. Hij wist koning George IV in een kilt te krijgen en legde met zijn romantiserende werken de basis voor een nieuwe culturele identiteit van de Schotten. Voor **Robert Louis Stevenson**

(1850-1894) waren *Schateiland* en de in de 18e eeuw spelende avonturenroman *Ontvoerd* een wereldwijd succes. In de laatste is ook de Hawes Inn in South Queensferry een plaats van handeling. Stevenson – als enige van deze drie grote schrijvers in Edinburgh geboren – introduceerde ook de duistere kant van de stad in de literatuur: *De zonderlinge geschiedenis van dr. Jekyll en mr. Hyde*, geïnspireerd op het waar gebeurde verhaal van deacon Brodie,

openbaart het 'dubbelleven in de stad' (Stevenson) en legde de grondslag voor latere misdaadschrijvers.

Lady Stair's Close, edinburghmuseums.org.uk, dag, 10-17 uur, toegang gratis

Harry Potters geboorteplaats

The Elephant House 📍 kaart 2, H 5 Halverwege de jaren 90 van de vorige eeuw zat een alleenstaande moeder met haar kind aan een tafeltje in The Elephant House. Met een geweldig uitzicht op Edinburgh Castle schreef ze hier aan een kinderroman rond de jonge tovenaars Harry Potter... **J.K. Rowling** (1966) heeft weliswaar ook in andere cafés zitten schrijven, maar bij de aanblik van het sinistere kasteel moet je onwillekeurig aan de tovenaarsschool Zweinstein denken. Rowling zocht en vond in de omgeving van het café inspiratie voor haar verhaal en haar personages, bijvoorbeeld op de nabijgelegen Greyfriars Kirkyard (zie hierna).

The Elephant House komt ook voor in enkele Rebusromans van **Ian Rankin**

De invloed van **Walter Scott** was zo groot dat het centraal station van Edinburgh naar zijn roman *Waverley* werd genoemd en voetbalclub Hearts naar zijn roman *Heart of Midlothian*. Van klassiekers als *Rob Roy* en *Ivanhoe* zijn succesvolle verfilmingen gemaakt.

(► blz. 82, 128). Helaas zorgde een brand in 2021 ervoor dat het pand moest worden gesloten. Sindsdien wachten vooral de Potterfans met smart op heropening van het café.

21 George IV Bridge, elephanthouse.biz, momenteel gesloten

Als graven konden spreken

Greyfriars Kirkyard 📍 H 6

Lange tijd stond deze 16e-eeuwse begraafplaats vooral bekend om de trouwe hond **Bobby**, die hier 14 jaar lang bij het graf van zijn baasje (rechts van de ingang) zou hebben gewaakt, maar ook om zijn duistere verleden en behekste graven. In 1638 schreef Greyfriars geschiedenis: in een religieuze machtsstrijd liet koning Karel II zijn landvoogd George Mackenzie duizend tegenstanders (Covenanters) op een terrein bij de begraafplaats gevangen zetten. Velen van hen vonden de dood door de onmenselijke omstandigheden.

Mackenzies graf bij de zuidelijke muur geldt nu als behekst omdat zijn ziel zo dicht bij zijn slachtoffers niet tot rust kan komen...

Inmiddels is de begraafplaats echter ook om een andere reden bekend geworden: **J.K. Rowling** koos voor de personages in haar Potterverhalen ook namen van de grafstenen op Greyfriars Kirkyard. De bekendste is **Thomas Riddell** (Marten Viliijn, rechts achterin), die in de romans moord en verderf zaait als de duistere Lord Voldemort. Het graf van de echte Riddell wordt door Voldemortfans zelfs met bloemen versierd. Ook is er een grafsteen met de naam Anne Potter. De actrice Maggie Smith (1934) leeft weliswaar nog, maar de naamgever voor haar rol in de Potterfilms ligt hier wel begraven: **William McGonagall**.

De naar verluidt slechtste Schotse dichter aller tijden leverde de naam Minerva McGonagall (Minerva Anderling) voor het plaatsvervangend schoolhoofd van Zweinstein. Dame Maggie Smith speelde ook **Jean Brodie** in de film *The Prime of Miss Jean Brodie* (1969). Hierin vertolkt ze een ongetrouwde lerares die verblind door het fascisme haar

favoriete leerlingen met uiterst twijfelachtige methoden aan zich probeert te binden. Enkele scènes in de verfilming van deze roman van de Edinburghse auteur Muriel Spark zijn op deze begraafplaats opgenomen.

Greyfriars Pl./Candlemaker Row, greyfriarskirkyard.com, dag, geopend, toegang gratis

Elementary, my dear Watson!

Surgeons' Hall Museums 📍 J 6 Eind 19e eeuw deed Joseph Bell aan het Royal College of Surgeons zijn studenten geneeskunde versteld staan met zijn unieke observatievermogen. Onder de aankomende artsen was een zekere **Arthur Conan Doyle**, in 1859 geboren aan Picardy Place aan de rand van New Town. Zo werd Bell het voorbeeld voor de grootste detective aller tijden, Sherlock Holmes. Enig minpuntje: Conan Doyle gaf Holmes niet zijn geboortestad Edinburgh als woonplaats, maar Londen – jammer, maar helaas.

In het bijbehorende **museum voor chirurgie en anatomie** zijn vrijwel alle menselijke lichaamsdelen te zien, ondergedompeld in conserverende vloeistoffen. Je kunt hier zelfs een virtuele lijk-schouwing in het jaar 1702 bijwonen. Er is ook een curiosum op crimineel vlak: het dodenmasker van **William Burke**, die in 1829 werd geëxecuteerd voor zeventien moorden die hij met zijn kompanen Hare had gepleegd. Doel van deze gruweldaden: Burke verkocht de lijken voor goed geld aan een arts van aanzien (die niet werd vervolgd). Anatomie werd in 1832 wettelijk geregeld, en daarmee kwam er een eind aan de gruwelijke lijkenhandel. Je vindt hier ook nog een merkwaardig notitieboekje met een kaft die is gemaakt van de huid van Burke!

Nicolson St., museum.rcsed.ac.uk, dag, 10-17 uur, £8,50, korting £4,50

Cheers, inspector!

Oxford Bar 📍 kaart 2, F 4

Wanneer inspecteur Rebus dorst heeft – en dat heeft hij vaak – gaat hij in de misdaadromans van **Ian Rankin** vaak naar de opvallende Oxford Bar in